7/981 448

3

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
Siyaset Planlama Genel Müdür Yardımcılığı

Sayı : 026.21/2003/SPGY/323448
Konu : Yazılı Soru Önergesi

07.08.2003
SÜRELİ - ÇOK İVEDİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 28.07.2003 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-2628 sayılı yazıları.

Adana Milletvekili Sayın Atilla Başoğlu'nun 7/981 Esas No'lu yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Abdullah GÜL
Dışişleri Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

EK: Soru önergesi yanıtı

649
4

ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN ATİLLA BAŞOĞLU'NUN
YAZILI SORU ÖNERGESİ

SORULAR:

Hükümet Programının 50nci sayfasında yer alan "Yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarının bulundukları ülkelerdeki haklarının daha fazla korunması için çaba sarf edilecek, gerek o ülkelerde gerekse Türkiye'de karşılaştıkları sorunların ortadan kaldırılması için mevcut mekanizmaları daha etkin biçimde işletecektir." İfadelerinin gereği olarak;

1.Yürütmekte olduğunuz çalışmalar nelerdir?

2.Tamamlamış olduğunuz çalışmalar nelerdir?

3.Yapılması öngörülen çalışmalar nelerdir?

YANIT:

Türkiye'den Batı Avrupa ülkelerine ve özellikle Almanya'ya 40 yıl önce başlayan göçün temelinde ekonomik nedenler yatmakta olup, geniş anlamda bu göç, II.Dünya Savaşı sonrasında ve özellikle bu ülkelerin 50'li yılların sonları ile 60'lı yılların başlarında ivme kazanan, savaşta yıkılan ekonomilerinin yeniden canlandırılması süreci çerçevesinde başgösteren işgücü açığının karşılanmasına yönelik taleplerinden kaynaklanmıştır.

Şöyle ki, vatandaşlarımız kendiliklerinden göçe girişmemişler, sözkonusu ülke hükümetlerince davet edilmişlerdir. Başlangıçta vatandaşlarımızın geçici işçi olarak yurtdışına gittikleri ve bir gün yeniden Türkiye'ye dönecekleri varsayımından hareket edilmiş ve bu kısa vadeli yaklaşım dolayısıyla yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza gereksinim duydukları pek çok temel hizmetin yeterince götürülmesi mümkün olamamıştır. Bu bağlamda, en çok aksayan eğitim ve din hizmetleri olmuştur. Keza, kabul eden ülke makamları da bu geçicilik varsayımından kaynaklanan mülahazalarla gerekli önlemleri zamanında almayı ihmal etmişlerdir. Ancak, 1980'li yıllardan itibaren vatandaşlarımızın ve çocuklarının bulundukları ülkelerdeki statülerinin geçici değil, giderek daha kalıcı bir nitelik kazandığının her iki tarafça da anlaşılmaya başlanması sayesinde başlangıçtaki deneyim eksikliğinin de etkisiyle ancak götürülebilen basit hizmetlerde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Buna rağmen, devletimizce ve evsahibi ülkeler tarafından göçmen vatandaşlarımıza sağlanan hizmetlerin yeterli olduğu söylenemez. Bu nedenle konuyla ilgili olarak, Türk hükümetleri olanaklar ölçüsünde, iyileştirmeye yönelik her türlü çabayı göstermeye devam etmektedir.

Bugün yurtdışında yaşayan, Türkiye'den gitmiş Türklerin sayısı 4 milyonu aşmıştır. Bunun 3,5 milyonu sanayileşmiş Batı ülkelerinde yaşamaktadır. Zamanında yurtdışına geçici olarak giden vatandaşlarımız ve onların çocukları 1980'li yıllardan sonra bulundukları ülkelerin yerleşik unsurları haline gelmekle kalmamışlar, istihdam edilmenin ötesine geçerek, istihdam eden konumuna ulaşmışlardır.

Bugün, bizim çözmeye çalıştığımız sorunların başında, bu kalıcı nüfusun bir yandan bulundukları ülkelerin toplumlarına uyum sağlarken, diğer yandan anavatanlarıyla

olan kültürel bağlarını muhafaza etmelerinin ne şekilde gerçekleştirilebileceğidir.

Bu amaca yönelik çabalarda birinci sırayı üçüncü kuşak olarak anılan gençlerimizin eğitimi işgal etmektedir. İçinde yaşadıkları topluma intibak etmeleri, yeterli ölçüde eğitim ve öğretim görebilmeleri ve eşit şanslara sahip olabilmeleri için bulundukları ülkenin diline vakıf olmaları ne denli önemliyse, aileleri ve anavatanlarıyla olan ilişkilerinin sağlıklı biçimde korunması bakımından yeterince Türk diline vakıf olmaları da o denli önem taşımaktadır.

Vatandaşlarımıza Türkçe dil eğitimleri ve diğer eğitim sorunlarında, Milli Eğitim Bakanlığınca yurtdışına gönderilen Türkçe öğretmenleri, Eğitim Ataşelik/Müşavirlikleri ile Büyükelçiliklerimiz ve Başkonsolosluklarımızın sağladığı destekle yardımcı olunmaktadır. Aynı şekilde Din Ataşelikleri/Müşavirlikleri yönetiminde yurtdışında görev yapan, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yurtdışına gönderilmiş olan din görevlileri de Cumhuriyetimizin laiklik ilkesine uygun bir şekilde vatandaşlarımızın köktendinci akımlarca istismar edilmemesi amacıyla vatandaşlarımızı dini konularda aydınlatmak ve temel dini vecibelerini yerine getirmelerine yardımcı olmak üzere çalışmaktadır.

Bu bağlamda, din görevlilerimizin öğretmenlerle yakın bir işbirliği içinde çalışmaları, öğretmenlerin öğrenci velileri ve yetişkin vatandaşlarımızı aydınlatma çalışmalarına ağırlık vermeleri ve çatı örgütü konumundaki sivil toplum örgütlerinden de yürütülen faaliyetlerde etkin rol oynamalarının sağlanması önem arzetmektedir.

Yurtdışında yaşayan Türk nüfusunun genelde genç bir yapıda olması nedeniyle okul çağında olan çok sayıda çocuk bulunmaktadır. Örneğin, 3.5 milyon civarında Türkün yaşadığı Avrupa'da yaklaşık 1 milyon vatandaşımız eğitim çağındadır. Yurtdışındaki Türk çocuklarının eğitimini yeterli ve nitelikli hale getirmek amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmakta, bu konudaki görüşlerimiz her vesileyle evsahibi ülkelerin yetkililerine bildirilmekte ve eğitim alanında işbirliğine istekli olduğumuz vurgulanmaktadır. Bazı ülkelerin makamlarıyla yapılan işbirliğinden olumlu sonuçlar alınmaktadır.

Bu çerçevede, Türklerin yoğun olarak yaşadıkları Avrupa ülkelerinin ilgili Bakan ve yöneticileri ile yapılan görüşmelerde, eğitimin yurtdışında yaşayan Türk toplumunun en önemli ve çözümü için öncelikle çaba sarf edilmesi gereken sorunu olduğu, eğitim yetersizliğinin işsizlik, statü kaybı, ayırımcılık gibi sorunlara da kaynaklık ettiği hususlarında görüşbirliğine varılarak, bu çerçevede ebeveynlerin ve yetişkinlerin eğitimi ile anaokullarından üniversite öğrenimine kadar uzanacak bir yelpazede ortak eğitim kampanyalarının başlatılması hususunda mutabık kalınmıştır.

Sözkonusu ülkelerdeki Büyükelçiliklerimizin görüşleri esas alınarak, Bakanlığımızda, ilgili kurum ve kuruluşlarımızın da iştirakiyle yürütülen çalışmalar neticesinde bir Eğitim Eylem Planı (EEP) hazırlanmıştır. EEP, temsilciliklerimiz kanalıyla iletildiği ilgili ülke makamlarınca halen incelenmektedir. Almanya'da ise eğitim eyalet makamlarının yetkisinde bulunduğundan, Eylem Planı Federal makamların yanısıra, Başkonsolosluklarımız kanalıyla, Eyalet makamlarına da tevdi edilmiştir. EEP, vatandaşlarımızın eğitim yetersizliklerinin nedenlerine ilişkin tespitleri ve Türk ve ilgili ülke makamlarınca bu yetersizliklerin giderilmesi için alınması gereken önlemleri içermektedir.

EEP'nın ana unsurlarını şöyle özetlemek mümkündür.

a) Yurtdışında yaşayan ailelerin, çocuklarının eğitim alanında mevcut haklarına bizzat sahip çıkmaları gerektiği konusunda bilinçlendirilmeleri.

b) Okul yönetimleri ve öğretmenlerin Türk çocuklarının değerlendirilmesinde onların kültürel özelliklerinin, yaşadıkları çevre farklılıklarının dikkate alınması gerektiği hususunda aydınlatılması.

c) Çocukların geleceklerinin eğitimlerine bağlı olduğu yönünde etkilenmeleri.

Alman makamlarının Eylem Planına ilişkin incelemesinin biran önce tamamlanması ve EEP'nin biran önce uygulamaya konulması, vatandaşlarımızın Alman toplumuna entegrasyonunu da hızlandırıcı bir rol oynayacaktır.

Öte yandan, özellikle Almanya'da Türk dili ve eğitimi derslerinin tercihli ve eğitim saatleri dışında verilmesi ve hatta bu derslerin tamamının kaldırılması yönünde güçlü bir eğilim görülmektedir. Son zamanlarda Hollanda ve Danimarka'da da benzeri gelişmeler olmaktadır. Buralarda anadil eğitiminin okullardan alınarak özel dershanelere devredilmesi sözkonusudur.

Bu nedenle, vatandaşlarımızın kimliğinin korunmasında dilin önemi gözönünde tutularak çocukların mutlaka Türkçe ve Türk kültürü derslerine gitmeleri sağlanmaya çalışılmakta, ayrıca, sözkonusu derslerin sabah saatlerine kaydırılması ve not ortalamasına girecek şekilde seçmeli ders olarak kabulünün gerekli olduğu, ilgili makamlar nezdinde her fırsatta vurgulanmaktadır.

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın çocuklarına okullarda İslam din bilgisi dersleri Türk öğretmenler tarafından "Türkçe ve Türk Kültürü" dersleri kapsamında Türkçe olarak verilmektedir. Almanya'da merkezden atanan 505 Türk öğretmen halen bu dersleri vermektedir. Vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadıkları ülkelerde ise toplam 1020 din görevlimiz hizmet vermektedir.

Alman makamları, vatandaşlarımızın Almanya'da kalıcı olduklarının anlaşılmasından sonra, 1990'lı yılların başlarından itibaren, yabancı çocukların Alman toplumuna entegre olmalarını sağlamak gerekçesiyle, din derslerinin, Alman eğitim makamlarının belirleyeceği müfredat ve denetim dahilinde Almanca olarak verilmesi yönündeki görüşe ağırlık vermişlerdir. Ancak, müteaddit girişimlerimiz sonucunda, din bilgisi derslerinin Türk öğretmenler dışında ve Almanca dilinde verilmesinin Türk toplumunda huzursuzluk yaratacağı, din bilgisi derslerine katılımı azaltarak, Türk çocuklarını köktendinci gruplarca okul dışında düzenlenen kurslara yönelteceği hususunda ikna edilebilmişlerdir.

Bakanlığımız, ileride İslam dini derslerinin, orta öğretimini yurtdışında tamamlamış bulunan ve ülkemizdeki İlahiyat Fakülteleri'nde kendilerine sağlanacak kontenjan ile yetiştirilecek Türk gençleri tarafından, Türkiye ve ilgili ülke uzmanları tarafından ortaklaşa tespit edilen bir müfredat programı çerçevesinde verilmesinin yararlı olacağı görüşündedir. Bu husus Ekim 2001'de Berlin'de gerçekleştirilen Karma Eğitim Uzmanları Komisyonu (KEUK) Toplantısı'nda da tarafımızdan dile getirilmiş ve İslam din derslerini verecek öğretmenlerin, iki tarafça ortaklaşa tespit edilecek bir müfredat çerçevesinde Türkiye'deki İlahiyat Fakülteleri'nde yetiştirilerek Almanya'da istihdam edilmelerini öngören bir proje Alman tarafına tevdi edilmiştir. Bu proje ile Bavyera ve Kuzey Ren Vestfalya eyaletleri ciddi biçimde ilgilenmektedir.

Avrupa'da gelişen teknolojiyle birlikte kalifiye elemana olan talep artmakta ve vasıfsız işçi kesimindeki işsizlik büyümektedir. Bu nedenle meslek eğitimi 800 bin dolayındaki çalışan vatandaşımız açısından gittikçe hayati bir önem kazanmıştır. Son yıllarda Türk gençlerini mesleki eğitim için teşvik etmek amacıyla projeler yürütülmektedir. Bu projeler çerçevesinde öncelikle mesleğe hazırlık kursları, meslek eğitimi imkanları, mesleki tekamül kursları ve bu kursların mali yönden nasıl desteklendiği konularında vatandaşlarımızı bilgilendirici çalışmalar yapılmaktadır.

Avrupa'da yaşayan vatandaşlarımızın çocuklarından yüksek öğrenim görenlerin sayısı yaklaşık 25 bin'dir. Bunların 20 bin'i Almanya'da yüksek öğrenim görmektedir. Yüksek öğrenim görenlerin sayısının arttırılması genel hedefler arasındadır ve bu yolda teşvik edici bazı projeler öngörülmektedir.

Diğer taraftan, izin sezonunda yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın karşılaştığı yol güzergahı ve seyahat sıkıntısını giderici tedbirler alınmaktadır. Yurtdışında yaşayan ve izin veya tatilini geçirmek için Türkiye'ye gelen vatandaşlarımızın gerek seyahatlerini kolaylaştırmak, gerek seyahat öncesi ve sonrası karşılaşabilecekleri sorunlara çözüm bulmalarına yardımcı olmak amacıyla 1998 yılında başlatılan Tatil Aydınlatma Projesi bu yıl da uygulanmaktadır. Köln ve Ankara'daki bu amaçla kurulmuş bürolarca vatandaşlara verilen şifahi hizmetin yanısıra, Internet'te de mevcut Yol Rehberi bu konuda ihtiyaç duyulabilecek bilgileri içermektedir.

Öte yandan, sözkonusu proje konusunda TRT-INT ve diğer basın-yayın kuruluşlarımız kanalıyla vatandaşlarımıza periyodik olarak bilgi aktarılmaktadır. Yurtdışındaki Türk dernekleri ve bunların çatı örgütleri de bu konuda bilgilendirilmişlerdir. Proje, ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarıyla yapılan ortak bir çalışmanın ürünü olup, başarılı bir şekilde yürütülmektedir.